

Standardy Ochrony Małoletnich w Wojewódzki Ośrodek Medycyny Pracy w Katowicach

Spis treści

PREAMBUŁA.....	2
1. Pojęcia Podstawowe.....	3
2. Zasady bezpiecznej rekrutacji pracowników	3
3. Zasady zapewniające bezpieczne relacje między małoletnim pacjentem a personelem medycznym	4
4. Zasady i procedury podejmowania interwencji w sytuacji podejrzenia krzywdzenia lub posiadania informacji o krzywdzeniu małoletniego	6
5. Procedury i osoby odpowiedzialne za składanie zawiadomień o podejrzeniu popełnienia przestępstwa na szkodę małoletniego, zawiadamianie sądu opiekuńczego oraz osoby odpowiedzialne za wszczynanie procedury „Niebieskiej Karty”	9
6. Plan wsparcia małoletnich po ujawnieniu możliwości krzywdy	10
7. Zasady Ochrony wizerunku małoletniego-pacjenta w placówce WOMP Katowice	10
8. Zasady przeglądu i aktualizacji standardów	10
9. Zasady i sposób udostępniania rodzicom albo opiekunom prawnym lub faktycznym oraz małoletnim standardów do zaznajomienia się z nimi i ich stosowania	11
10. Sposób dokumentowania i zasady przechowywania ujawnionych lub zgłoszonych incydentów lub zdarzeń zagrażających dobru małoletniego	11
Zasady końcowe	11
Załączniki	12-25

PREAMBUŁA

Podstawy Prawne:

Standardy Ochrony Małoletnich zostały opracowane na podstawie:

- Ustawa z 13 maja 2016 r. o przeciwdziałaniu zagrożeniom przestępczością na tle seksualnym i ochronie małoletnich (tekst jedn. Dz.U. 2016 r., poz.110, 187,421)

Dokument STANDARDY OCHRONY MAŁOLETNIICH został opracowany w dwóch wersjach:

- wersji skróconej (załącznik nr 9), które zostały udostępnione na tablicach ogłoszeń w Placówce w Katowicach i w Sosnowcu,

- wersji pełnej, która jest dostępna w rejestracji i na życzenie rodzica, opiekuna i dziecka będzie udostępniona do wglądu i zapoznania się z pełną treścią.

Standardy Ochrony Małoletnich zostały zamieszczone na Naszej Stronie Internetowej: www.womp.info

Z dokumentem zapoznano pracowników zatrudnionych w Wojewódzkim Ośrodku Medycyny Pracy w Katowicach w placówkach w Katowicach i Sosnowcu na podstawie umowy o pracę, umów cywilnoprawnych oraz inne osoby odbywające staże specjalizacyjne i zobowiązano do przestrzegania ustalonych procedur.

Pojęcia podstawowe:

Dziecko – każda osoba do ukończenia 18 roku życia,

Placówka – placówki WOMP Katowice i Sosnowiec,

Personel medyczny: lekarze, pielęgniarki zatrudnieni w placówce udzielającej świadczeń medycznych dziecku,

Opiekun dziecka - osoba uprawniona do reprezentowania dziecka, w szczególności jego rodzic lub opiekun prawny, a także rodzic zastępczy,

Sytuacja medyczne- każde zdarzenie, każda okoliczność, w której dochodzi do interakcji personelu medycznego z dzieckiem, w związku z udzielaniem świadczeń zdrowotnych

Cel opracowania Standardów Ochrony Małoletnich w WOMP Katowice zgodnie z Ustawą z 15 lutego 2024 r. w Polsce, podlega przede wszystkim na zapewnieniu dzieciom i młodzieży maksymalnego bezpieczeństwa podczas udzielania świadczeń medycznych w Naszych Placówkach w Katowicach i Sosnowcu.

I. Pojęcia podstawowe

1. **Dyrektor** – osoba reprezentująca Wojewódzki Ośrodek Medycyny Pracy w Katowicach i w Sosnowcu
2. **WOMP Katowice**- Wojewódzki Ośrodek Medycyny Pracy w Katowicach, dotyczy placówek WOMP ul. Warszawska 42 Katowice, oraz WOMP ul. Staszica 44A Sosnowiec
3. **Pracownik** – osoba zatrudniona na podstawie umowy o pracę, umowy cywilnoprawnej, umowy oraz inne osoby odbywające staże specjalizacyjne w Wojewódzkiego Ośrodka Medycyny Pracy w Katowicach i w Sosnowcu
4. **Placówka** - Wojewódzki Ośrodek Medycyny Pracy w Katowicach i w Sosnowcu
5. **Koordinator ds. SOM** – osoba wyznaczona przez Dyrektora WOMP do sprawowania nadzoru nad realizacją postanowień Standardów Opieki Małoletnich w Wojewódzkim Ośrodku Medycyny Pracy w Katowicach i w Sosnowcu
6. **Dziecko** – małoletni – zgodnie z kodeksem cywilnym osoba od urodzenia do ukończenia 18 roku życia.
7. **Zespół interwencyjny** – grupa powołana do oceny i realizacji interwencji
8. **Podejrzanie krzywdzenia** – każda informacja, obserwacja lub sygnał
9. **Kontakt bezpośredni z małoletnim** – każda forma kontaktu osobistego lub pośredniego
10. **Personel pomocniczy i techniczny** – (sprzątanie, rejestracja, ochrona)
11. **Opiekun dziecka** – osoba uprawniona do reprezentowania i stanowienia o małoletnim- rodzic bądź opiekun prawny (osoba reprezentująca dziecko, ustanowiona przez sąd, lub rodzic zastępczy.
12. **Zgoda rodzica dziecka** – zgoda co najmniej jednego z rodziców małoletniego.
W przypadku braku porozumienia między rodzicami decyzję o wyrażeniu zgody podejmuje Sąd Rodzinny.
13. **Dane osobowe dziecka** to wszelkie informacje umożliwiające identyfikację dziecka.
14. **Krzywdzenie dziecka - małoletniego** – to popełnienie czynu zabronionego lub czynu karalnego na szkodę dziecka - małoletniego przez jakąkolwiek osobę, w tym pracownika placówki WOMP lub zagrożenie dobra małoletniego w tym jego zaniedbywanie.
15. **Procedury** – to opracowania zawarte w Standardach Ochrony Małoletnich wraz z załącznikami.
16. **Rejestr Sprawców Przepływów na Tle Seksualnym.**

II. Zasady bezpiecznej rekrutacji i weryfikacji pracowników

1. Za proces rekrutacji w WOMP Katowice odpowiada Kierownik Działu Kadr i Płac.
2. Każdy z kandydatów/kandydatek do pracy lub współpracy w jakiegokolwiek formie (umowa o pracę, umowa cywilnoprawna, staż itp.) Przed nawiązaniem z osobą stosunku pracy lub przed dopuszczeniem osoby do udzielania świadczeń medycznych jest poddawany

- weryfikacji w Rejestrze Sprawców Przepęstw na Tle Seksualnym, bez pozytywnej weryfikacji z Rejestru Sprawców nie wolno dopuścić do pracy.
3. p.o. Dyrektor WOMP wyznaczył Koordynatora ds. SOM do uzyskiwania informacji z Rejestru z dostępem ograniczonym za pośrednictwem systemu teleinformatycznego prowadzonego przez Ministra Sprawiedliwości, który weryfikuje i przekazuje wydruk z rejestru Kierownikowi Działu Kadr i Płac, który przekazuje wydruk do akt osobowych pracownika.
  4. Kandydat/kandydatka mający bezpośredni kontakt z małoletnim ma obowiązek dostarczyć informację z Krajowego Rejestru Karnego w zakresie przestępstw określonych w rozdziale XIX i XXV Kodeksu Karnego, w art. 189a i art. 207 Kodeksu Karnego, oraz w Ustawie z dnia 29 lipca 2005r., o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz.U. z 2023r. poz. 1939), lub za odpowiadające tym przestępstwom czyny zabronione określone w przepisach prawa obecnego.
  5. Jeżeli kandydat posiada obywatelstwo inne niż polskie wówczas powinien przedłożyć również informację z rejestru karnego państwa, którego jest obywatelem.
  6. Dyrektor pobiera od kandydata oświadczenie o państwie/państwach (innych niż Rzeczypospolita Polska), w których zamieszkiwał w ostatnich 20 latach pod rygorem odpowiedzialności karnej. (załącznik nr 1 do niniejszych standardów)
  7. Dane do sprawdzenia osoby przed planowanym jej zatrudnieniem w kontakcie z małoletnimi kandydat udostępnia wypełniając oświadczenie do celów weryfikacji osób w Rejestrze Sprawców Przepęstw na Tle Seksualnym a do weryfikacji o niekaralności wypełniając oświadczenie o niekaralności i zobowiązaniu do przestrzegania podstawowych zasad ochrony małoletnich. Wzór oświadczenia o niekaralności oraz o toczących się postępowaniach przygotowawczych, sądowych i dyscyplinarnych stanowi załącznik 2 do niniejszych Standardów.
  8. Pod oświadczeniami składanymi pod rygorem odpowiedzialności karnej składa się oświadczenie o następującej treści: Jestem świadomy/a odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywego oświadczenia. Oświadczenie to zastępuje pouczenie organu o odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywego oświadczenia.
  9. Kierownik Działu Kadr i Płac we współpracy z Koordynatorem ds. SOM jest zobowiązany w terminie do 30 dni od dnia wejścia w życie SOM, a następnie co najmniej raz w roku począwszy od roku 2025, do dokonania weryfikacji personelu WOMP Katowice poprzez dokonanie sprawdzenia Rejestru Sprawców Przepęstw na Tle Seksualnym celem ustalenie czy członek personelu, który udziela świadczeń małoletnim lub uczestniczy w ich udzielaniu w WOMP Katowice, nie został wpisany do tego rejestru.

III. Zasady zapewniające bezpieczne relacje między małoletnim-pacjentem, a personelem medycznym.

1. Wszystkie decyzje i działania personelu medycznego muszą być ukierunkowane na najlepiej rozumiany interes dziecka z szacunkiem bez względu na wiek, płeć, orientację seksualną, sprawność/niesprawność, status społeczny, kulturowy, etniczny i światopoglądowy oraz

- uwzględnia jego godność i potrzeby. Niedopuszczalne jest stosowanie przemocy wobec dziecka w jakiegokolwiek formie.
2. Personel unika zachowań mogących narażać dziecko na stres, wstyd lub poczucie zagrożenia.
  3. Małoletni powinien mieć możliwość przebywania podczas badania z rodzicem/opiekunem prawnym, o ile nie stoi to w sprzeczności z procedurą medyczną lub bezpieczeństwem.
  4. Personel medyczny przekazuje dziecku informacje w sposób dostosowany do jego wieku i poziomu rozwoju, nie straszy dziecka i nie bagatelizuje jego obaw.
  5. Rodzic/opiekun wyraża zgodę na udzielenie świadczenia medycznego.
  6. Dotyk jest wyłącznie medycznie uzasadniony i poprzedzony wyjaśnieniem dziecku, dlaczego i gdzie zostanie dotknięte.
  7. Unika się nagłych, zaskakujących lub zbędnych kontaktów fizycznych.
  8. Każde badanie jest dokładnie dokumentowane.
  9. Opiekun ma dostęp do dokumentacji i informacji o przebiegu procedury.
  10. Dane dziecka, jego stan zdrowia oraz informacje ujawnione podczas rozmowy są chronione zgodnie z prawem.
  11. Omawianie spraw medycznych odbywa się w warunkach zapewniających prywatność.
  12. Zakaz wchodzenia w relacje przekraczające granice zawodowe (emocjonalne, towarzyskie, fizyczne).
  13. Unikanie komentarzy nieodpowiednich, żartów, ocen wyglądu czy zachowania dziecka.
  14. Personel jest przeszkolony z zakresu ochrony małych dzieci i rozpoznawania sygnałów przemocy.
  15. Każdy pracownik ma obowiązek zgłosić podejrzenie krzywdzenia dziecka.
  16. Dziecko powinno wiedzieć, do kogo może zwrócić się z obawami.
  17. Placówka WOMP Katowice procedury bezpieczeństwa oraz jasno wyznaczone osoby odpowiedzialne.
  18. Znajomość i zaakceptowanie zasad są potwierdzone podpisaniem oświadczenia, którego wzór stanowi załącznik nr 2 do niniejszych Standardów.
  19. Należy zachować szczególną ostrożność wobec małego dziecka, który doświadczył nadużycia i krzywdzenia, w tym seksualnego, fizycznego bądź zaniedbania. Takie doświadczenia mogą czasem sprawić, że małe dziecko będzie dążyć do nawiązania niestosownych bądź nieadekwatnych fizycznych kontaktów z dorosłymi.
  20. W WOMP Katowice jest powołany zespół interwencyjny na wypadek nieprzestrzegania Standardów Ochrony Małych Dzieci, w Katowicach osoba kontaktowa: Anna Kłusek, w Sosnowcu osoba kontaktowa Agnieszka Świetlik.

Zalecenia dla personelu

1. Każdy pracownik Przychodni zachowuje cierpliwość i odnosi się do małego dziecka z szacunkiem.
2. Należy uważnie wysłuchać pacjenta i starać się udzielać mu odpowiedzi adekwatnej do sytuacji i jego wieku.
3. Nie wolno zawstydzać pacjenta, lekceważyć go, upokarzać i obrażać.

4. Każde przemocowe działanie wobec małoletniego jest niedopuszczalne.
5. Nie należy naruszać prawa dziecka do intymności i prywatności, podczas badania medycznego dziecku powinien towarzyszyć rodzic lub opiekun
6. Kontakt fizyczny z dzieckiem, który nie jest związany z udzielaniem świadczenia medycznego, taki jak pogłaskanie czy przytulenie, aby je pocieszyć lub uspokoić możliwy jest tylko i wyłącznie za zgodą dziecka i zgodnie z jego potrzebą.
7. Zawsze należy pytać, czy tego potrzebuje i czy opiekun wyraża również zgodę.
8. Nie należy dopuszczać do sytuacji, aby dziecko czy rodzic czuli się dyskryminowani czy otrzymywali świadczenia gorsze w standardzie.

Zachowania niedozwolone wobec małoletnich

1. Nie jest dozwolone ujawnianie informacji wrażliwych dotyczących małoletniego wobec osób nieuprawnionych, w tym wobec innych małoletnich; obejmuje to wizerunek małoletniego, informacje o jego sytuacji rodzinnej, ekonomicznej, medycznej, opiekuńczej i prawnej w celach prywatnych, jak również zawodowych, jeżeli opiekun małoletniego nie wyraził na to zgody.
2. Nie wolno zachowywać się w obecności małoletnich w sposób niestosowny. Obejmuje to używanie wulgarnych słów, gestów i żartów, czynienie obraźliwych uwag, nawiązywanie w wypowiedziach do aktywności bądź atrakcyjności seksualnej oraz wykorzystywanie wobec małoletniego relacji władzy lub przewagi fizycznej (zastraszanie, przymuszanie, groźby).
3. Niedozwolone jest utrwalanie wizerunku małoletniego dla celów prywatnych poprzez filmowanie, nagrywanie głosu, fotografowanie. Zakaz ten obejmuje także umożliwienie utrwalenia wizerunków małoletnich osobom trzecim.
4. Nie jest dozwolone proponowanie małoletniemu alkoholu, wyrobów tytoniowych ani nielegalnych substancji, jak również używanie ich w obecności małoletniego. Nie wolno nawiązywać z małoletnim jakichkolwiek relacji romantycznej lub seksualnej, lub mogącej zostać uznanej za posiadające takie właściwości. Obejmuje to także seksualne komentarze, żarty, gesty oraz udostępnianie małoletniemu treści erotycznych i pornograficznych.
5. Zabrania się naruszania prawa małoletniego do prywatności; jeśli konieczne jest odstępnie od zasady poufności, aby chronić małoletniego, należy niezwłocznie wyjaśnić to małoletniemu.
6. Zabrania się dotykania małoletniego w sposób, który może być uznany za nieprzyzwoity lub niestosowny.

IV. Zasady i procedury podejmowania interwencji w sytuacji podejrzenia krzywdzenia lub posiadania informacji o krzywdzeniu małoletniego

Krzywdzenie małoletniego – każde działanie lub zaniechanie osoby dorosłej lub innego małoletniego, które narusza prawa dziecka lub zagraża jego bezpieczeństwu, w szczególności: przemoc fizyczna, przemoc psychiczna/emocjonalna, wykorzystywanie seksualne, zaniedbanie, przemoc rówieśnicza,

ekspozycja na przemoc domową. Przemoc wobec dziecka to jednorazowe lub powtarzające się umyślne działania lub zaniechanie, wykorzystujące przewagę fizyczną, psychiczną lub ekonomiczną, naruszające prawa lub dobra osobiste dziecka, w szczególności narażające je na niebezpieczeństwo utraty zdrowia, życia, naruszające jego godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na zdrowiu fizycznym, psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy.

Podejrzenie krzywdzenia – każda sytuacja, w której pracownik uzyskuje informację lub zaobserwuje zachowania lub objawy wskazujące na możliwość krzywdzenia dziecka

Zasady ogólne

1. Pracownik placówki ma obowiązek podjąć interwencję w każdym przypadku podejrzenia krzywdzenia dziecka.
2. W przypadku dzieci zdolnych do świadomego wyrażenia opinii, personel uwzględnia zdanie dziecka i respektuje jego granice, zgodnie z art. 16 ustawy o prawach pacjenta.
3. Dobro i bezpieczeństwo małoletniego są nadrzędne wobec innych okoliczności.
4. Badanie dziecka bez obecności opiekuna wymaga odnotowania przyczyny w dokumentacji medycznej.
5. Personel działa zgodnie z przepisami prawa, w tym:
  - o art. 304 k.p.k. (zawiadomienie o podejrzeniu popełnienia przestępstwa),
  - o art. 240 k.k. (obowiązek zawiadomienia o najpoważniejszych przestępstwach),
  - o ustawą o przeciwdziałaniu przemocy domowej,
  - o ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej,
  - o przepisami o ochronie danych osobowych.
6. Pracownik nie prowadzi własnego „śledztwa”, a jedynie zabezpiecza podstawowe informacje.
7. Wszystkie działania muszą być dokumentowane.
8. Informacje o podejrzeniu krzywdzenia podlegają szczególnej ochronie.
9. Pracownicy mogą przekazywać informacje wyłącznie osobom i instytucjom uprawnionym.
10. Dokumentacja przechowywana jest w zamkniętym, zabezpieczonym miejscu.
11. Procedura jest obowiązkowa dla wszystkich pracowników.
12. Pracownicy są zobowiązani zapoznać się z nią i potwierdzić to podpisem.
13. Procedura podlega przeglądowi co najmniej raz w roku lub po wystąpieniu zdarzenia wymagającego interwencji.

Sytuacje wymagające szczególnej uwagi/ interwencji

1. Przemoc fizyczna - to przemoc w wyniku, której dziecko doznaje faktycznej krzywdy lub jest potencjalnie nią zagrożone – to bicie, szarpanie, popychanie, kopanie dziecka, rzucanie w dziecko przedmiotami, potrząsanie nim lub rzucanie, drapanie, szczypanie, gryzienie, ciągnięcie za włosy, uszy, głodzenie, przypalanie, poparzenie, zmuszanie do przebywania w niewygodnej, wymuszonej pozycji.
2. Przemoc emocjonalna - to przewlekła szkodliwa interakcja pomiędzy dzieckiem a opiekunem - to ignorowanie potrzeb emocjonalnych dziecka, obwinianie, oczernianie, straszenie, upokarzanie, przypisywanie dziecku negatywnych cech, niedostrzeganie

lub nieuznawanie indywidualności dziecka i granic psychicznych pomiędzy rodzicem/opiekunem a dzieckiem.

3. Przemoc seksualna - to każda czynność seksualna podejmowana z dzieckiem poniżej 15 roku życia - to aktywność seksualna między dorosłym a dzieckiem lub dzieckiem i innym dzieckiem w rozumieniu kontaktu fizycznego/ dotykane intymnych części ciała, penetracja lub bez kontaktu fizycznego – wszelkie formy werbalnego molestowania i skłaniania do kontaktu z treściami pornograficznymi, grooming/uwodzenie w Internecie w celu nawiązania kontaktu/ niestosowne i gorszące wypowiedzi o charakterze seksualnym.
4. Zaniedbanie - to niezaspokajanie podstawowych potrzeb dziecka lub i/lub nierespektowanie jego podstawowych praw przez rodziców, opiekunów lub inne osoby zobowiązane do opieki, wychowania i ochrony dziecka - może dotyczyć obszarów zdrowia, edukacji, warunków życia, rozwoju emocjonalnego.

Etapy postępowania

1. Rozpoznanie i wstępna ocena sytuacji

Pracownik, który zauważa niepokojące sygnały lub otrzymuje informację, powinien:

- A. Zachować spokój i zapewnić dziecku poczucie bezpieczeństwa.
- B. Wysłuchać dziecko bez zadawania pytań sugerujących.
- C. Nie obiecywać dziecku, że „nic nie powie dalej”, lecz informować, że jego bezpieczeństwo jest najważniejsze.
- D. Sporządzić niezwłocznie notatkę służbową, zawierającą: datę i miejsce rozmowy/zdarzenia, opis zachowania dziecka, jego wypowiedzi (cytowane dosłownie), własne obserwacje, oraz osoby, które były świadkami sytuacji.

Pracownik niezwłocznie informuje Koordynatora ds. SOM, który zwoła Zespół Interwencyjny i poinformuje Dyrektora WOMP Katowice.

2. Ocena ryzyka i decyzja o dalszych działaniach Koordynator ds. SOM:

- A. Analizuje wraz z zespołem interwencyjnym zgłoszenie oraz dokumentację.
- B. W przypadku zagrożenia życia lub zdrowia – natychmiast wzywa: pogotowie ratunkowe, policję.
- C. W pozostałych przypadkach podejmuje decyzję o koniecznych krokach, zgodnych z prawem i sytuacją dziecka.

3. Działania interwencyjne – zgłoszenia do odpowiednich instytucji. W zależności od charakteru podejrzenia dyrektor lub pracownik wyznaczony zgłasza sprawę do:

- A. Policji lub Prokuratury – gdy zachodzi: podejrzenie popełnienia przestępstwa na dziecku (fizycznego, seksualnego, psychicznego), podejrzenie czynu z art. 240 k.k. – przestępstwa, których zgłoszenie jest obowiązkowe.

Zawiadomienie odbywa się pisemnie lub ustnie (z potwierdzeniem).

- B. Ośrodka Pomocy Społecznej / Zespołu Interdyscyplinarnego

Jeśli problem dotyczy przemocy lub zaniedbania w środowisku domowym – pracownik wszczyna procedurę: NIEBIESKIEJ KARTY (na formularzu „NK-A”).

- C. Sądu Rejonowego – Wydziału Rodzinnego i Nietletnich Gdy: dobro dziecka jest zagrożone, konieczne jest objęcie rodziny nadzorem kuratora, rodzice nie zapewniają właściwej opieki, trzeba zastosować środki ochrony dziecka.

4. Dokumentowanie działań

Dokumentacja obejmuje: notatki służbowe pracowników, kopie zgłoszeń i zawiadomień, korespondencję ze służbami, informacje z przeprowadzonych interwencji, decyzje dyrektora.

Dokumenty przechowywane są w sposób zapewniający ochronę danych osobowych i poufności.

5. Zapewnienie dziecku wsparcia

Placówka zapewnia:

1. Pomoc psychologiczną (psycholog, interwencja kryzysowa).
2. Bezpieczne otoczenie - możliwość pozostania w Placówce WOMP Katowice bez kontaktu z osobą, która może krzywdzić.
3. Informowanie dziecka (z uwzględnieniem jego wieku) o podejmowanych krokach i zapewnienie mu wsparcia emocjonalnego.

6. Monitorowanie sytuacji

1. Wyznaczony pracownik monitoruje sytuację dziecka i jego zachowanie.
2. Pracownicy przekazują Koordynatorowi ds. SOM informacje o zmianach lub kolejnych niepokojących sygnałach.
3. Placówka współpracuje z OPS, policją, zespołem interdyscyplinarnym.

V. Procedury i osoby odpowiedzialne za składanie zawiadomień o podejrzenia krzywdzenia lub posiadania informacji o krzywdzeniu małoletniego, oraz wszczęcie procedury „Niebieskiej Karty”

Procedura postępowania w przypadku krzywdzenia małoletniego

1. Jeśli małoletniego spotkało w WOMP Katowice/Sosnowcu coś złego czego nie akceptuje, ma prawo umówić się na rozmowę z Koordynatorem ds. SOM wraz z rodzicem lub opiekunem, jeśli sam to takie spotkanie zawsze będzie w obecności 2 osób, po takim spotkaniu będzie sporządzona notatka dołączona do akt rejestrowych procedury Ochrony Małoletnich przed krzywdzeniem. (załącznik nr 5).
2. W sytuacji bezpośredniego zagrożenia życia i zdrowia dziecka wzywana będzie policja.
3. Jeżeli przemoc byłaby na tle seksualnym bez względu na jej nasilenie zawsze muszą być poinformowane służby – policja lub prokurator.
4. **Decyzję o zawiadomieniu Policji/Prokuratury podejmuje Dyrektor lub Koordynator ds. SOM w porozumieniu z Dyrektorem.**

VI. Plan wsparcia po ujawnieniu możliwości krzywdzenia małoletniego

Jeśli małoletni doświadcza przemocy na zdrowiu lub/i zagrożone jest jego życie należy zadbać o bezpieczeństwo, odseparować od osoby podejrzanej, jeśli takowa znajduje się na terenie Przychodni, powiadomić **Policję pod nr 112 lub 997**,

Na tablicy ogłoszeń wraz ze skróconą wersją Standardów Ochrony Małoletnich są umieszczone numery telefonów:

- 1. Ogólnopolskie Pogotowie dla Ofiar Przemocy w Rodzinie „Niebieska Linia”: 800 120 002**
- 2. Telefon zaufania Fundacji Dajemy Dzieciom Siłę – czynny całą dobę – 116 111**
- 3. Dziecięcy Telefon Zaufania rzecznika Praw dziecka – czynny całą dobę - 800 12 12 12**

VII. Zasady ochrony wizerunku małoletniego w Placówce WOMP Katowice

1. WOMP uznając prawo dziecka do prywatności i ochrony dóbr osobistych, zapewnia ochronę wizerunku dziecka.
2. Upublicznienie wizerunku małoletniego wymaga pisemnej zgody rodzica/opiekuna.
3. Wizerunek małoletniego utrwalony za pomocą monitoringu w Placówce WOMP nie podlega upublicznieniu jest zabezpieczony i nie wymaga zgody rodziców/opiekunów małoletniego do utrwalania jego wizerunku.
4. Na terenie Placówki WOMP nie ma dostępu do sieci WI-FI.

VIII. Zasady przeglądu i aktualizacji standardów

1. Pracownicy są zobowiązani zapoznać się z nią i potwierdzić to podpisem.
2. Procedura podlega przeglądowi co najmniej raz w roku lub po wystąpieniu zdarzenia wymagającego interwencji.
3. Osobą odpowiedzialną za przeprowadzenie przeglądów Standardów Ochrony Małoletnich obowiązujących w WOMP Katowice jest Koordynator ds. SOM Anna Kłusek.
4. Kierownik Działu Kadr i Płac we współpracy z Koordynatorem ds. SOM jest zobowiązany w terminie do 30 dni od dnia wejścia w życie SOM, a następnie co najmniej raz w roku począwszy od roku 2025, do dokonania weryfikacji personelu WOMP Katowice poprzez dokonanie sprawdzenia Rejestru Sprawców Przystępstw na Tle Seksualnym celem ustalenie czy członek personelu, który udziela świadczeń małoletnim lub uczestniczy w ich udzielaniu w WOMP Katowice, nie został wpisany do tego rejestru.
5. Standardy ochrony małoletnich podlegają przeglądowi nie rzadziej niż raz na 2 lata w terminie ustalonym przez Dyrektora, każdorazowo w sytuacji podejrzenia krzywdzenia lub posiadania informacji o krzywdzeniu małoletniego oraz w razie nowelizacji aktów prawnych, mających wpływ na kształt przyjętych standardów oraz procedur. Wnioski z przeprowadzonej oceny należy pisemnie udokumentować.

IX. Zasady i sposób udostępniania rodzicom/opiekunom oraz małoletnim standardów do zaznajomienia się z nimi i ich stosowania.

Wersja skrócona Standardów Opieki Nieletnich została wywieszona na tablicach ogłoszeń w WOMP Katowice ul. Warszawska 42 Katowice oraz WOMP Katowice ul. Stanisława Staszica 44A Sosnowiec z informacją o możliwości udostępnienia pełnej wersji znajdującej się w rejestracji.

Wersja pełna Standardów Opieki Nieletnich została także umieszczona na stronie internetowej www.womp.info

X. Sposób dokumentowania i zasady przechowywania ujawnionych lub zgłoszonych incydentów lub zdarzeń zagrażających dobru małoletniego.

1. Każdy ujawniony lub zgłoszony incydent lub zdarzenie zagrażające dobru małoletniego, na temat którego Przychodnia posiada wiedzę, zostaje odnotowany w ewidencji zdarzeń zagrażających dobru małoletniemu.
2. Koordynator ds. SOM jest odpowiedzialny za przyjmowanie zgłoszeń o zdarzeniach zagrażających małoletniemu i udzielenie mu wsparcia.
3. Dokumentacja prowadzona jest w formie rejestru zgłoszeń.
Rejestr obejmuje: dane osoby krzywdzonej, imię i nazwisko oraz zajmowane stanowisko osoby zgłaszającej, datę zgłoszenia.
Do rejestru dołącza się notatkę opisującą zaobserwowane nieprawidłowości czy powzięte informacje. Dokumentacja rejestru zgłoszeń jest przechowywana przez osoby odpowiedzialne za przyjmowanie zgłoszeń do czasu zakończenia sprawy.
4. Ewidencji zdarzeń zagrażających dobru małoletniego nadaje się kategorię archiwalną zgodnie z przepisami odrębnymi.
5. Każdorazowy wpis do ewidencji zdarzeń zagrażających dobru małoletniemu uruchamia procedurę przeglądu i ewentualnej aktualizacji standardów ochrony małoletnich.
6. Dokumentacja związana z ochroną małoletnich podlega szczególnej ochronie i nie jest włączana do ogólnej dokumentacji kadrowej ani medycznej.

XI. Zasady końcowe

Standardy Ochrony Małoletnich wchodzi w życie z dniem 02 sierpnia 2024r. na podstawie Zarządzenia nr 10/2024 Dyrektora Wojewódzkiego Ośrodka Medycyny Pracy Katowice z dnia 02 sierpnia 2024r.

Ogłoszenie następuje w sposób dostępny dla pracowników Wojewódzkiego Ośrodka Medycyny Pracy w Katowicach, w szczególności poprzez wywieszenie na tablicy ogłoszeń dla pracowników lub poprzez zamieszczenie na stronie internetowej, jak również poinformowanie rodziców o dostępności w wersji papierowej. **Każdy pracownik przed rozpoczęciem pracy oraz nie rzadziej niż raz na 2 lata uczestniczy w szkoleniu z zakresu ochrony małoletnich.**

✓ schemat blokowy procedury interwencyjnej

POWZIĘCIE INFORMACJI / PODEJRZENIE KRZYWDZENIA MAŁOLETNIEGO

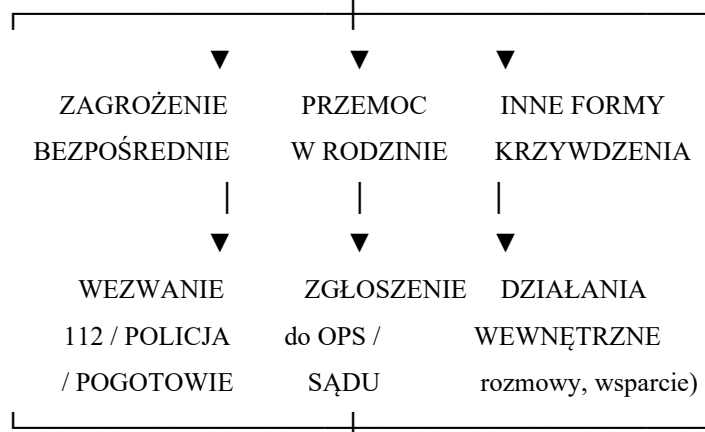
ZAPEWNIENIE BEZPIECZEŃSTWA MAŁOLETNIEMU

NIEZWŁOCZNE POWIADOMIENIE OSOBY ODPOWIEDZIALNEJ
za Standardy Ochrony Małoletnich / Dyrektora

WSTĘPNA OCENA SYTUACJI I RODZAJU ZAGROŻENIA

SPORZĄDZENIE DOKUMENTACJI ZDARZENIA

WDROŻENIE PLANU POMOCY MAŁOLETNIEMU

MONITOROWANIE SYTUACJI I EWALUACJA DZIAŁAŃ

ZAKOŃCZENIE INTERWENCJI

Załączniki:

1. Oświadczenie dla kandydata do zatrudnienia.
2. Oświadczenie o niekaralności i zobowiązaniu do przestrzegania podstawowych Zasad Ochrony małoletnich.
3. Oświadczenie o znajomości i przestrzeganiu zasad zawartych w Standardach Ochrony Małoletnich w Wojewódzkim Ośrodku Medycyny Pracy Katowicach
4. NOTATKA SŁUŻBOWA – dotyczy powzięcia podejrzenia, że małoletni jest krzywdzony.
5. NOTATKA SŁUŻBOWA dotyczy: powzięcia podejrzenia, że małoletni jest krzywdzony przez pracownika.
6. Wzór zawiadomienia o możliwości popełnienia przestępstwa.
7. Monitoring Standardów
8. Rejestr zdarzeń zagrażających dobru małoletniego.
9. Wersja skrócona Standardów Ochrony Małoletnich
10. Check lista dla pracowników – postępowanie krok po kroku

.....
(imię i nazwisko)

.....
(data, miejscowość)

.....
(stanowisko, o które ubiega się kandydat)

Oświadczenie dla kandydata, w zakresie przestępstw określonych w rozdziale XIX i XXV Kodeksu karnego, w art. 189a i art. 207 Kodeksu karnego oraz w ustawie z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii, lub za odpowiadające tym przestępstwom czyny zabronione określone w przepisach prawa obcego – na podstawie art. 21 ust. 5 i 7 ustawy z dnia 13 maja 2016 r. o przeciwdziałaniu zagrożeniom przestępczością na tle seksualnym i ochrony małoletnich

Oświadczam, iż posiadam obywatelstwo innego państwa/państw niż Rzeczpospolita Polska:

TAK

.....
(wskazać wszystkie państwa)

Nie

Oświadczam, iż w ciągu ostatnich 20 lat zamieszkiwałem/łam w następujących państwach innych niż Rzeczpospolita Polska lub państwo mojego obywatelstwa:

TAK

.....
(wskazać wszystkie państwa)

NIE

I. Dotyczy osób posiadających obywatelstwo innego państwa/państw niż Rzeczpospolita Polska:

1. w załączeniu przedkładałem informację z rejestru karnego państwa obywatelstwa uzyskiwaną do celów działalności zawodowej związanej z kontaktami z dziećmi;
2. wobec faktu, że państwo mojego obywatelstwa nie przewiduje wydawania informacji do celów działalności zawodowej związanej z kontaktami z dziećmi, w załączeniu przedkładałem informację z rejestru karnego tego państwa;
3. oświadczam, że*:
  - państwo mojego obywatelstwa nie przewiduje sporządzania ww. informacji;
  - państwo mojego obywatelstwa nie prowadzi rejestru karnego.

Wobec powyższego, **oświadczam**, że nie byłem/łam prawomocnie skazany/a w tym państwie za czyny zabronione odpowiadające przestępstwom określonym w rozdziale XIX i XXV Kodeksu karnego, w art. 189a i art. 207 Kodeksu karnego oraz w ustawie z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii oraz nie wydano wobec mnie innego orzeczenia, w którym stwierdzono, iż dopuściłem/łam się takich czynów zabronionych oraz nie ma obowiązku wynikającego z orzeczenia sądu, innego uprawnionego organu lub ustawy stosowania się do zakazu zajmowania wszelkich lub określonych stanowisk, wykonywania wszelkich lub określonych zawodów albo działalności, związanych z wychowywaniem, edukacją, wypoczynkiem, leczeniem, świadczeniem porad psychologicznych, rozwojem duchowym, uprawianiem sportu lub realizacją innych zainteresowań przez małoletnich, lub z opieką nad nimi.

.....
(podpis)

II. Dotyczy osób, które w ciągu ostatnich 20 lat zamieszkiwały w innych państwach niż Rzeczpospolita Polska i państwo obywatelstwa:

1. w załączeniu przedkładałem/łam informację z rejestrów karnych państw, w których zamieszkiwałem/łam, tj.:

.....
uzyskiwaną do celów działalności zawodowej związanej z kontaktami z dziećmi;

2. wobec faktu, że następujące państwa, w których zamieszkiwałem/łam:

.....
nie przewidują wydawania informacji do celów działalności zawodowej związanej z kontaktami z dziećmi, w załączeniu przedkładałem informację z rejestru karnego wyżej wymienionego/nych państwa/państw;

3. oświadczam, że*:

państwa, w których zamieszkiwałem/łam, tj.:

.....

(wymienić)

nie przewidują sporządzania ww. informacji;

państwa, w których zamieszkiwałem/łam

tj.:.....

(wymienić)

nie prowadzą rejestru karnego.

Wobec powyższego oświadczam, że nie byłem/łam prawomocnie skazany/a w tym państwie za czyny zabronione odpowiadające przestępstwu określonym w rozdziale XIX i XXV Kodeksu karnego, w art. 189a i art. 207 Kodeksu karnego oraz w ustawie z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii oraz nie wydano wobec mnie innego orzeczenia, w którym stwierdzono, iż dopuściłem/łam się takich czynów zabronionych oraz nie ma obowiązku wynikającego z orzeczenia sądu, innego uprawnionego organu lub ustawy stosowania się do zakazu zajmowania wszelkich lub określonych stanowisk, wykonywania wszelkich lub określonych zawodów albo działalności, związanych z wychowywaniem, edukacją, wypoczynkiem, leczeniem, świadczeniem porad psychologicznych, rozwojem duchowym, uprawianiem sportu lub realizacją innych zainteresowań przez małoletnich, lub z opieką nad nimi

.....

(podpis)

III. Oświadczam, że niniejszy dokument wypełniłem zgodnie z prawdą i jestem świadomy/a odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywego oświadczenia.

.....

(podpis)

* wypełnić jedynie w przypadku, gdy nie możliwe jest zrealizowanie pkt 1 i 2.

Załącznik nr 2 do Standardów Ochrony Małoletnich
Wojewódzki Ośrodek Medycyny Pracy w Katowicach

.....
miejsowość, data

Oświadczenie o niekaralności i zobowiązaniu do przestrzegania podstawowych

Zasad Ochrony małoletnich

Ja, ... nr PESEL.....

oświadczam, że nie byłam/em skazana/y za przestępstwo przeciwko wolności seksualnej i obyczajności, i przestępstwa z użyciem przemocy na szkodę małoletniego i nie toczy się przeciwko mnie żadne postępowanie karne ani dyscyplinarne w tym zakresie. Ponadto oświadczam, że zapoznałam/-em się z zasadami ochrony małoletnich obowiązującymi w Wojewódzkim Ośrodku Medycyny Pracy w Katowicach i zobowiązuję się do ich przestrzegania.

Jestem świadomy/a odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywego oświadczenia. Oświadczenie to zastępuje pouczenie organu o odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywego oświadczenia.

.....
(podpis)

Załącznik nr 3 do Standardów Ochrony Małoletnich
Wojewódzki Ośrodek Medycyny Pracy w Katowicach,

.....

miejsowość, data

Oświadczenie o znajomości i przestrzeganiu zasad zawartych w Standardach Ochrony Małoletnich w Wojewódzkim Ośrodku Medycyny Pracy w Katowicach

Ja, ... nr PESEL.....

oświadczam, że zapoznałam/em się ze Standardami Ochrony Małoletnich stosowanymi Wojewódzkim Ośrodku Medycyny Pracy w Katowicach oraz deklaruję, że będę ich przestrzegać.

.....

(podpis)

NOTATKA SŁUŻBOWA

dotyczy: powzięcia przez pracownika Wojewódzkiego Ośrodka Medycyny Pracy w Katowicach
podejrzenia, że małoletni jest krzywdzony

Imię oraz nazwisko małoletniego: .....

Osoba zawiadamiająca: .....

Data powzięcia informacji: .....

OPIS ZDARZENIA ORAZ PODJĘTE DZIAŁANIA POMOCOWE

.....
.....
.....
.....
.....

podpis osoby zgłaszającej,
data i podpis kierownika przychodni

SPOTKANIE Z RODZICAMI/OPIEKUNAMI PRAWNYMI MAŁOLETNIEGO

Data spotkania: .....

Opis przebiegu spotkania: .....

.....
.....
.....

Poczynione ustalenia (plan pomocy):

.....
.....
.....

data i podpis uczestników spotkania

NOTATKA SŁUŻBOWA

dotyczy: powzięcia podejrzenia, że małoletni jest krzywdzony przez pracownika Wojewódzkiego Ośrodka Medycyny Pracy w Katowicach.

Imię oraz nazwisko małoletniego: .....

Osoba zawiadamiająca: .....

Data powzięcia informacji: .....

OPIS ZDARZENIA ORAZ PODJĘTE DZIAŁANIA POMOCOWE

.....
.....
.....
.....
.....

podpis osoby zgłaszającej,
data i podpis kierownika przychodni

SPOTKANIE Z PRACOWNIKIEM PODEJRZANYM O KRZYWDZENIE MAŁOLETNIEGO

Data spotkania: .....

Opis przebiegu spotkania: .....

.....
.....
.....

Poczynione ustalenia (plan pomocy):

.....
.....
.....

data i podpis uczestników spotkania

Komenda Policji w .....

bądź Prokuratura Rejonowa w .....

Zawiadomienie o możliwości popełnienia przestępstwa

Niniejszym zawiadamiam, o możliwości popełnienia przestępstwa kwalifikowanego z art .....*
ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny (t. j. Dz. U. z 2022 r., poz. 1138 ze zm.) na szkodę
małoletniego .....**

UZASADNIENIE

W uzasadnieniu opisać stan faktyczny, w szczególności w jaki sposób pracownicy placówki dowiedzieli się o przestępstwie popełnionym na szkodę małoletniego i jakie okoliczności lub dowody świadczą o możliwości popełnienia przestępstwa. W miarę możliwości, jeżeli okoliczności te stały się wiadome pracownikom placówki, należy podać następującego dane dotyczące przestępstwa: data, miejsce, okoliczności przestępstwa, świadkowie; materiał dowodowy o popełnieniu przestępstwa np. dokumenty, wydruki, nagrania, zaświadczenia.

.....

Imię i nazwisko osoby zgłaszającej

*należy wpisać przestępstwo. W razie braku możliwości dokonania kwalifikacji przestępstwa można tą część pominąć

**należy wpisać dane dziecka

MONITORING STANDARDÓW – ANKIETA DLA PRACOWNIKÓW WOMP KATOWICE

Lp.	Odpowiedz na poniższe pytania	Tak	Nie
1.	Czy znasz standardy ochrony małoletnich obowiązujące w WOMP Katowice?		
2.	Czy znasz treść dokumentu „Standardy Ochrony Małoletnich” w WOMP Katowice?		
3.	Czy uważasz, że potrafisz rozpoznać syndromy krzywdzonego małoletniego?		
4.	Czy wiesz w jaki sposób zareagować na symptomy krzywdzenia małoletniego?		
5.	Czy zaobserwowałeś naruszenie zasad określonych w Standardach oraz w pozostałych regulaminach i procedurach przez innego pracownika?		
6.	Czy masz uwagi / sugestie / przemyślenia związane z funkcjonującymi w Jednostce „Standardami Ochrony Małoletnich”? (Jeżeli tak, opisz je w tabeli poniżej)		
7.	Czy jakieś działanie związane z przyjęciem Standardów jest odbierane jako trudne lub niechętnie podchodzisz do jego realizacji z innych powodów?		

JEŚLI NA KTÓREŚ Z PYTAŃ 5-7 W ANKIECIE MONITORING STANDARTÓW
ODPOWIEDZIAŁEŚ TAK

NAPISZ: Jakie zasady zostały naruszone?

NAPISZ: Jakie działania podjąłeś?

NAPISZ: Czy masz jakieś sugestie lub propozycję poprawy obowiązujących standardów?

REJESTR ZDARZEŃ ZAGRAŻAJĄCYCH DOBRU MAŁOLETNIEGO

Lp.	Opis zdarzenia	Podjęte czynności	Podpis osoby wprowadzającej dane do ewidencji

WERSJA SKRÓCONA STANDARDÓW OCHRONY MAŁOLETNIICH

Wojewódzki Ośrodek Medycyny Pracy Katowicach

Pojęcia Podstawowe:

Dziecko: każda osoba do ukończenia 18 roku życia,

Placówka: placówki WOMP Katowice w Katowicach i w Sosnowcu,

Personel: wszyscy pracownicy WOMP Katowice w Katowicach i w Sosnowcu,

Opiekun dziecka: osoba uprawniona do reprezentowania dziecka, w szczególności jego rodzic lub opiekun prawny, a także rodzic zastępczy,

Sytuacja medyczne- każde zdarzenie, każda okoliczność, w której dochodzi do interakcji personelu medycznego z dzieckiem, w związku z udzielaniem świadczeń zdrowotnych

Koordinator SOM: osoba wyznaczona przez Dyrektora WOMP do sprawowania nadzoru nad realizacją postanowień Standardów Opieki Małoletnich w Wojewódzkim Ośrodku Medycyny Pracy w Katowicach i w Sosnowcu

Cel opracowania Standardów Ochrony Małoletnich w WOMP Katowice zgodnie z Ustawą z 15 lutego 2024 r. w Polsce, podlega przede wszystkim na zapewnieniu dzieciom i młodzieży maksymalnego bezpieczeństwa podczas udzielania świadczeń medycznych w Naszych Placówkach w Katowicach i Sosnowcu.

Informacje dla małoletnich pacjentów:

1. Jesteś w Wojewódzkim Ośrodku Medycyny Pracy, masz prawo do bezpieczeństwa, szacunku i godnego traktowania.
2. Nasz Personel w sposób zrozumiały udzieli Ci informacji, pomoże realizować świadczenia medyczne.
3. Twoje dane i rozmowy są chronione. To co powiesz lekarzowi lub innemu pracownikowi jest objęte tajemnicą.
4. Podczas wizyty lub badań może być z Tobą rodzic, opiekun prawny, rodzic zastępczy lub osoba, której ufasz.
5. Masz prawo wiedzieć, jak nazywa się osoba, która udziela Ci świadczenia medycznego i czym się zajmuje.
6. Jeśli coś Cię martwi lub czegoś się obawiasz, możesz o tym powiedzieć każdemu pracownikowi w Naszych Placówkach, chętnie Ci pomożemy znaleźć rozwiązanie.
7. Jeżeli cokolwiek Ci się nie podobało lub poczułeś się źle to możesz to przekazać do Koordynatora Polityki SOM Anny Kłusek lub na adres e-mail: sekretariat@womp.info.
8. WI-FI w Naszych Placówkach nie jest dostępne.

Doznając jakiegokolwiek przemocy poproś o pomoc:

1. **Ogólnopolskie Pogotowie dla Ofiar Przemocy w Rodzinie „Niebieska Linia”:** 800 120 002
2. **Telefon zaufania Fundacji Dajemy Dzieciom Siłę – czynny całą dobę – 116 111**
3. **Dziecięcy Telefon Zaufania rzecznika Praw dziecka – czynny całą dobę - 800 12 12 12**

CHECK LISTA DLA PRACOWNIKA

Standardy Ochrony Małoletnich – co zrobić krok po kroku

1. ZAUWAŻENIE SYGNAŁU / INFORMACJI

- Zwróć uwagę na niepokojące zachowanie małoletniego
- Zauważ ślady przemocy (fizyczne, emocjonalne, zaniedbanie, seksualne)
- Otrzymasz informację od małoletniego, innego pracownika lub osoby trzeciej
- Nie bagatelizuj żadnego sygnału

2. ZAPEWNIENIE BEZPIECZEŃSTWA DZIECKA

- Oceń, czy małoletni jest w bezpośrednim zagrożeniu
- Jeśli tak → nie zostawiaj małoletniego samego
- W razie potrzeby wezwij pomoc (np. dyrekcja, pogotowie, policja)
- Oddziel małoletniego od osoby podejrzanej o krzywdzenie (jeśli to możliwe)

3. ROZMOWA Z DZIECKIEM (JEŚLI JEST)

- Zachowaj spokój i powagę
- Wysłuchaj małoletniego uważnie
- Nie oceniaj, nie strasz, nie obiecuj tajemnicy
- Nie zadawaj sugestywnych pytań
- Podziękuj małoletniemu za zaufanie
- Powiedz, że Twoim obowiązkiem jest przekazać sprawę dalej, by pomóc

4. DOKUMENTOWANIE

- Zapisz dokładnie to, co widziałeś/-aś lub usłyszałeś/-aś
- Zanotuj: datę, godzinę, miejsce, osoby uczestniczące
- Używaj faktów, nie opinii
- Nie poprawiaj ani nie interpretuj wypowiedzi dziecka
- Zabezpiecz notatki zgodnie z zasadami placówki

5. ZGŁOSZENIE SPRAWY

- Niezwłocznie zgłoś sprawę osobie wskazanej w Standardach (np. koordynator SOM, dyrektor)
- Postępuj zgodnie z wewnętrzną procedurą placówki
- Nie informuj osób postronnych
- Nie podejmuj działań na własną rękę

6. WSPÓŁPRACA Z INSTYTUCJAMI (JEŚLI DOTYCZY)

- Współpracuj z dyrektorem, koordynatorem ds. Polityki SOM
- Przekaż dokumentację uprawnionym instytucjom (jeśli zostaniesz o to poproszony/-a)
- Zachowaj poufność

7. OCHRONA WŁASNA PRACOWNIKA

- Działaj zgodnie z procedurami — to chroni także Ciebie
- Nie omawiaj sprawy poza zespołem uprawnionym
- W razie wątpliwości — pytaj Koordynatora Polityki SOM lub Dyrektora